١٢٩١ ՐԱՄԱԶԱՆ ՃԱ ԱԼԱԹՈՒՐԴԱ

ԵՐՐՈՐԴ ԻԲԻՆՃԻ ՄԷՆԷ ՆՈՒՄԷՐՈ 1290 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ 26 ՃՈՒՄԱԱ ԷՐԹԼՈՒ 1874

ԱԼԱՖՐԱՆԿԱ 7 ՆՈՅԵՄԲԵՐ 1874

ՄԵԾՄՈՒԱՅԸ

Իշ պու Մէճմուայը Հավատիս բազար վէ հօրթու կիւնլէրինաէն մաատա հէր կիւն թապ ունէր օլունաճագ տըր։
Սէնէլիկի բէշին օլարաղ 2 ատէտ լիրայի օսմանի
Ամիսը այլըղը . . . . . 1 » » »
Իւչ այլըղը . . . . . 3 պէյազ մէճիտիյէ
Գէհէր Նուսխէսի 1 ղուրուշա տըր։

ՀԱՎԱՏԻՍ

Իլանաթըն պէհէր սըրասը պիր ատֆալդ 3 ղրշ։
Իքի ատֆա իչիւն պէհէր ատֆասընա . . 2 »
Իւչ ատֆա իչիւն պէհէր ատֆասընա . . 1 »
Իւչ ատֆաստան զիյատէ օրան, վէ զայէմ ուզուն իլանաթ իչիւն այրըճա բազարլըգ օլունուր։
Տաշրալարատան կէլէն մէքթուպ վէ իլանաթըն բոսթա մէսարիֆինի, կէծտաէրէն վիրէճէք տիր։

ՈՒՄՈՒՐՈՒ ԲՈԼԻԹԻԿԻՑԷ ՊԷԼԷՏԻՑԷ ՎԷ ԻԼՄԻՑԷ

ՎԷ ՄԷՎԱՏԸ ՆԱՖԻԱՑԸ ՍԱՑԻՐԷՑԷ ՄԻԻԹԱԼԻԳ ՂԱԶԷԹԱ

ԱԹԻԱՆԷ 26 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ

Միւթէվէֆիա Սօրզուճեան Հ. Յովհաննէս վարդապետին վէֆաթընատ աօլայը պագը դազէթալարտա պիր թաղըմ ատլ ու էսատրը տրաճիֆէր ատրճ ու նէշր իտիլտիյինտէն, վէ հաթտա կէչէն բազար կիւնիւ Պէյօղլունտա Սագըզ աղաճընտա քեսին միլէթիմիզին Սուրբ Աստուածածին քիլիսասընտա, միւթէվէֆանըն պիր ղըթա յէտ-Խըմ քեսաղբը ալէնէն գրաֆի օլտուղունատան, հալ պու քի կէրէք մէզքիւր զազէթալարտա պու պապատ կէօրիւլէն հավատիսախըն տրրի տրաճիֆտէն իպտիլէթ օլտուղունու, վէ մէզքիւր յէտ-Խըմ քեսաղբասընըն մէսալի միւնասէրիճաթը քեսֆիֆէմէն եալան վէ ատիթէ վէ եանընատա պուլունան պագը ըէհապին պէյնինտէ վէ հաթտա միւթէվէֆանըն ատա մալիումաթը օլմադըղըն թանղիմ վէ թէրթիպ օլմուշ օլտուղունու միւպէյեին, պու քէրրէ միւթէվէֆայի միւմայիէյհին ֆամիլեատը թարֆընատան իտարէմիզէ պիր գրթա թահրիրաթ վիրուա իթմիշ իսէ ատ, պու կիւնքի նիւսխէմիզին միւսատէսի պուլունմատըղընատան, պիզզըրուր էօնիմիզատէքի հաֆթա զարֆընտա թապ ու նէշրի մինասիպ կէօրիւլմիշ տիր։

Ամիտէքի մէքթուպ, Զուիցէրի ճիւմհուրիյէթինին ցուրիս նամ չէհրինտէ ատտ իտէն պիր ըէհապին մէճլիսի հադգընտա, չէհրի մէկզիւրատէն Մշակ նամ էրմէնի զազէթասը. նա մէվրուտ, վէ մէսալի միւնասէրիճաթը իսէ շայեանը տըղդաթ վէ միւթաէնա օլտուղունատան, զազէթամըզտա պէր վէճհի աթի տէրճի մինասիպ կէօրիւլմիշ տիր։

ԲԱՀԱՆԱՆԵՐՈՒ ԺՈՂՈՎ ՑԻՒՐԻԽՈՒՄ

Օգոստոսի 25-ին հաւաքուեցաւ այս տեղ Զուիցերական քահանաների ընկերութիւնը, բաղկացած մօտ երեք հարիւր անդամներից։ Աւելորդ է խօսել այստեղ առաջին նիստերի մէջ առաջարկուած հարցերի վրայ, որք լոկ կրօնական լինելով կարող չէին հետաքրքիր լինել "Մշակի" ընթերցողներին։ Այս նպատակաւ ես ուզում եմ մէջ բերել այս տեղ միայն վերջին օրուայ ժողովում ասուած ճառերից մի քանի խօսք, այն նպատակաւ միայն որ ցոյց տամ, թէ ինչպէս են հասկանում Զուիցերիայի քահանաներից շատերը իրենց կոչումը։

Այդ օրուայ առաջարկուած լընդիրն էր՝ "Հոգեւորականների դրութիւնը արդի հասարակութեան մէջ"։ Առաջին ճարոն էր Ցիւնտէլ քահանայն, Թուրգաու կանտոնից։ Ահա նրա խօսքերը համառօտ կերպիւ։

"Մենք տեսնում ենք որ եկեղեցին հետզհետէ անջատվում է կառավարութիւնից, իսկ հոգեւորականաց դասը երթալով աւելի մեռնում է աշխարհականին։ Ներկայի այս և ուրիշ մի քանի հանգամանքներ աչքի յառաջ ունենալով, պիտոյ է հոգեւորականաց կրթութեանը տալ մի այնպիսի ուղղութիւն, որ աւելի համապատասխանէր արդի հասարակութեան պահանջներին։ Այդ կրթութեան մէջ պատուաւոր տեղ պիտի բռնեն մանկավարժական և բնական գիտութիւնքը։ Թողունք այն ընդհանուր պարտականութիւնը որ դրուած է ամեն մէկ անհատի վրայ,—արդէն մեր բուն իսկ կոչումը պէտք է ստիպէ մեզ աշխատել հասարակութեան օգտին, ըստ որում հոգեւորականը ժողովրդի մէջ հովիւ չէ, այլ Քրիստոսի պաշտօնեայն, և այս էլ ոչ թէ վերացական կերպով միայն, այլ և իրապէս։

Ուսսի բաւական չէ, եթէ նորա գործունէութիւնը սահմանափակուի լոկ ծիսական արարողութեանց կամ որ և իցէ ընդհանուր վերացական պարտաւորութեանց մէջ, այլ պէտք է հիմնուի իւր ժողովրդի բուն տեղական պիտոյքների վրայ։ Հոգեւորականին կվայելէ մնաւանդ, որ նա ինքը սկիզբ տայ միշտ այնպիսի ձեռնարկութեանց, որոնց նպատակն է բարձրացուցանել ժողովրդի բարոյականութեան աստիճանը։ Իսկ ինչ որ վերաբերվում է հոգեւորականի ընկերական կենցաղավարութեան, հարկ է ասել, որ նա պէտք չէ երբէք ինքնիրեն ժողովրդից բարձր բռնէ, այլ ընդհակառակն՝ նորա հասարակութեան հետ ունեցած յարաբերութիւնքը պէտք է լինեն պարզ և բարեկամական"։

Ուշադրութեան արժանի էին մանաւանդ հետեւեալ վերջին խօսքերը։

"Էլ միջին դարերի մէջ չենք։ Ժամանակը և սորա հետ գիտութիւնքը հակոյաքայլ են գնում։ Այդ սրընթաց հոսանքի մէջ եկեղեցին կանգուն պահելու միակ միջոցը մեզ կաւ միայն որ ցոյց տամ, թէ ինչպէս են հասկանում Զուիցերիայի քահանաներից շատերը իրենց կոչումը։

Այդ օրուայ առաջարկուած լընդիրն էր՝ "Հոգեւորականների դրութիւնը արդի հասարակութեան մէջ"։ Առաջին ճարոն էր Ցիւնտէլ քահանայն, Թուրգաու կանտոնից։ Ահա նրա խօսքերը համառօտ կերպիւ։

"Մենք տեսնում ենք որ եկեղեցին հետզհետէ անջատվում է կառավարութիւնից, իսկ հոգեւորականաց դասը երթալով աւելի մեռնում է աշխարհականին։ Ներկայի այս և ուրիշ մի քանի հանգամանքներ աչքի յառաջ ունենալով, պիտոյ է հոգեւորականաց կրթութեանը տալ մի այնպիսի ուղղութիւն, որ աւելի համապատասխանէր արդի հասարակութեան պահանջներին։ Այդ կրթութեան մէջ պատուաւոր տեղ պիտի բռնեն մանկավարժական և բնական գիտութիւնքը։ Թողունք այն ընդհանուր պարտականութիւնը որ դրուած է ամեն մէկ անհատի վրայ,—արդէն մեր բուն իսկ կոչումը պէտք է ստիպէ մեզ աշխատել հասարակութեան օգտին, ըստ որում հոգեւորականը ժողովրդի մէջ հովիւ չէ, այլ Քրիստոսի պաշտօնեայն, և այս էլ ոչ թէ վերացական կերպով միայն, այլ և իրապէս։

Ուսսի բաւական չէ, եթէ նորա գործունէութիւնը սահմանափակուի լոկ ծիսական արարողութեանց կամ որ և իցէ ընդհանուր վերացական պարտաւորութեանց մէջ, այլ պէտք է հիմնուի իւր ժողովրդի բուն տեղական պիտոյքների վրայ։ Հոգեւորականին կվայելէ մնաւանդ, որ նա ինքը սկիզբ տայ միշտ այնպիսի ձեռնարկութեանց, որոնց նպատակն է բարձրացուցանել ժողովրդի բարոյականութեան աստիճանը։ Իսկ ինչ որ վերաբերվում է հոգեւորականի ընկերական կենցաղավարութեան, հարկ է ասել, որ նա պէտք չէ երբէք ինքնիրեն ժողովրդից բարձր բռնէ, այլ ընդհակառակն՝ նորա հասարակութեան հետ ունեցած յարաբերութիւնքը պէտք է լինեն պարզ և բարեկամական"։

Ուշադրութեան արժանի էին մանաւանդ հետեւեալ վերջին խօսքերը։

"Էլ միջին դարերի մէջ չենք։ Ժամանակը և սորա հետ գիտութիւնքը հակոյաքայլ են գնում։ Այդ սրընթաց հոսանքի մէջ եկեղեցին կանգուն պահելու միակ միջոցը մեզ համար՝ ժամանակի հետ զուգընթաց յառաջ երթալն է"։

Այս ճառը վերջանալուց յետոյ, սկսաւ վիճաբանութիւնը։ Բէրն կանտոնի քահանաներից մինը չհամաձայնեցաւ Ցիւնտէլի այն մտքի հետ, թէ հոգեւորական դասը հետզհետէ առաւել մօտենում է աշխարհականին։ "Մենք պէտք է աշխատինք նորից գըբաւել ազգի համակրութիւնը, որ կորուսինք այն պատճառաւ, որ մենք ժամանակով աւելի մօտ էինք իշխողների հետ, քան թէ ժողովրդեան, և գուցէ շատ ժամանակ կանցնի մինչև որ մենք վերստին ձեռք ձգենք այդ համակրութիւնը, որ շատերը սխալուելով վաստակած են կարծում նոյն իսկ հոգեւորականի կոչումը ընդունելու։—Եկեղեցւոյ կառավարութենից անջատուելը դժբաղդութիւն չէ մեզ համար։ Հոգեւորականը առանց անոր էլ կարող է շատ գործ կատարել։ Եթէ կամենայ։ Մենք, որք ինքներս մեզ "պաշտօնեայք Բանին" ենք անուանում, դեռ լաւ հասկցած չենք, թէ որչափ բան կարող էինք կատարել միայն լոկ խօսքով։ . . . Բայց խօսքով ազդելու համար մենք պէտք է առաւել աշխատենք խօսիլ, քան թէ շաղակրատել (ծիծաղ հանդիսականաց մէջ)։—Ցիւնտէլի հոգեւորականաց կրթութեան մասին յայտնած մտքի հետ ես բոլորովին համաձայն եմ, շարունակեց նա,—նա տարակոյս չկայոր շատ տեղ մեր հոգեւորականների կրթութեան մէջ սակաւ ուշադրութիւն է դարձվում սոցա ապագայ կոչման վրա"։ Ցետոյ խօսելով քահանաների կատարելու պաշտաճ գործերի վրա, աւելացուց. "Քահանայի նպատակներից մինը պիտի լինի նաև հասարակութեան մտքերի և ձգտողութեանց մէջ աւելի միութիւն մտցուցանել, որ է անհրաժեշտ պայման իւրաքանչիւր գործի յաջողելուն։ Մեր բնակարանը պէտք է լինի տուն ապաւինի, հաշտութեան և միութեան, բայց այս չէ նշանակում, թէ հարկաւոր է ամեն գործի մէջ էլ խառնուիլ, ինչպէս որ անում են աւելորդ ջերմեռանդութենից նաև շատ պատուական անձինք, և դորանով զանազան հակառակութեանց առիթ են տալիս"։

Սորանից յետոյ մի ուրիշ քահանայ վեր կացաւ տեղից և իւր չնորհակալութիւնը յայտնելով Ցիւնտէլի՝ սորա յարուցած կենդանի և թարմ մտքերի համար, ասաց քանի մի խօսք, որ աւելորդ չենք համարում կարճառօտ կերպիւ յիշատակել։

"Ճշմարիտ է, որ հոգեւորականի ոյժը կայանում է այժմ միմիայն նորա անձնաւորութեան մէջ։ Քանի որ հոգեւորականը քրիստոնեայ է, այս բառի բուն աւետարանական նըշանակութեամբ—պատճառ չկայ վախենալու, թէ նա ժամանակով հասարակութեան մէջ աւելորդ անձն կդառնայ։ Ճշմարիտ քրիստոնէութեան ինչ լինելը մենք փոխանակ խրատական գրքեր տպելու և երկար բարակ քարոզներ տալու,—պէտք է ինքներս, մեր օրինակովը ցոյց տանք, ճշմարիտ կարեկցութիւն ունենալով տկարների և աղքատների հետ։ Սոցա օգտին աշխատելը պէտք է լինի մեր գլխաւոր նպատակը։

Մեր կոչումն է, ինչպէս Պ. Ցիւնտէլը, ասաց, լինել Քրիստոսի պաշտօնեայ։ Նորան ծառայել այնպէս, ինչպէս որ նա ինքը ծառայեց Աստուծոյ մեծ ժողովրդին, այսինքն մարդկութեանը—գորա համար հարկաւոր է այժմ ունենալ աւելի լայն հայեացք, զոր տալիս է մեզ միայն ժամանակակից գիտութիւնը։ "Խօսելով քահանայի կենցաղավարութեան մասին", շատ լաւ է, ասաց, եթէ ամեն մարդ քահանային պատահելիս, գիտենայ անպատճառ որ նա քահանայ է, այսինքն մի այնպիսի անձն, որ բոլոր իւր կեանքը նուիրել է հասարակութեան օգտին։ Իւրաքանչիւր քահանայ պէտք է վերջապէս լաւ ըմբռնէ այս ճշմարտութիւնը, թէ նա հասարակական անձ մի է, ուստի իւր կոչման դէմ սաստիկ մեղանչած կլինի, եթէ միայն հարուստների և կրթեալների հետ բարեկամական յարաբերութիւն ունենայ և սակաւ ուշադրութիւն դարձնէ ժողովրդի այն դասի վրայ, որ նորան առաւել կարօտ է։

(Տէվամի)

ՄԻԻԹԷՆԷՎԻՑԷ

Զաթը հաղրէթի խըտիվի էֆխէմինին քիւչիւք մախատումէրի օլան իպրահիմ պէյ հաղրէթլէրինէ, Ռուսիա իմբէրաթօրու թարաֆընատան Սէն Սթանիսլավ նիշանընըն կրան դօրատնու իհտա վէ իթա օլունմուշ տուր։ Միւշարիէյհ, հէնուզ ան իքի եաշընտա պուլունատուղու հալտէ, քէնարի ադլ ու տիրայէթի իլէ քէոպի նամ ու շէօհրէթի իլէ թիլէտիի, վէ չիմոիտէն բէք չօգ էճնէպի լիսանլարը։ Ղալէլ-

խուսուս ինկիլիզ վէ ֆրանսըզ լիսանլարընը կիւզէլճէ թէքէլլիմ իթմէքտէ օլտուղու սէօյլէնմէքտէ տիր։

—Ամէրիգատա թապուն նէյր օլունան պաղը ղաղէթալարատա օգունտուղունտ նազարէն, ճանիպի 'սալթանաթը սէնիյէտէն Ամէրիգայա սիբարըզ պույրուլմուշ օլան սիրահլարա նէզարէթ մէմուրիյէթէյլէ Ամէրիգատա պուլունան միրի լիվա սատատէթլու թէվֆիգ բաշանընն մայէթինտէ օլան գօլաղաոը Մահմուտ թէվֆիգ աղա, ռէֆահաթատա պուլունարադ, խայլը պօրճ ալթընտա գալմըշ օլտուղու ճիհէթլէ քէնտի քէնտիսինի վուրուպ թէլէֆ իթմիշ տիր։

— Կէչէնլէրտէ Բումէլի չըմէնտըֆէրլէրինի մուայէնէ վէ թէֆթիշ իթմէք իչուն Ավսթրիա 'տէվլէթի միւշավիրլէրինտէն Մ. Հանովիչ իլէ Պավիէրա չըմէնտըֆէր տիրէքթօրու Մ. Բաքէլ Էվրօբատան Ցէրոատէթէ կէլմիշլէր, վէ իկիսի մէմուրիյէթ զըմնընտա էտիրնէ, Սարիմ պէյ, վէ տէտէ ազամ տէմիր խաթալարընը կէչթի կիւզար իյլէմիշլէր իտի։

Միւմայիլէյհիւմա իքմալը մէմուրիյէթ իթմամքտէն սոնրա, էվվէլքի կիւն վարնա Թարիգիյլէ Էվրօբայա ավտէթ իյլէմիշլէր տիր։

Միւմայիլէյհիւմա թարաֆընատան թանզիմ վէ թագտիմ օլունան ըտբօրթօտա, մէզքիւր չըմէնտըֆէր խաթլարընն մանլուպ մուվաֆֆըզ սուրէթտէ ինչա օլունտուղու, վէ ինչաաթ գումբանեասը թարաֆընտան տէրէօհտէ իտիլէն չարթլարը թէմամիյլէ իյֆա ղըլընտըզը պէյան վէ իֆատէ օլունմուշ։

— Կէչէնլէրտէ Ընատօլու չըմէնտըֆէրլէրի միւհէնտիսլիկինտէ խաթիխատամ օլունարադ, մուսիխարէն վուզուվէրի գալմատըզը ճիհէթլէ հիւքիւմէթի Սէնիյէ թարաֆընատան աղ վէ աֆվ իտիլմիշ օլան օն պէշ նէֆէր միւհէնտիս, նաֆիյա նէզարէթինտէ կիւյա իւչ այրըդ մահշարը գալմըշ օլտուղունատան պահալա, պու քէրրէ միւմայիլէյհիւմ մագամը սամիյի Սէսարէթիւզմայէ պիր զըմա արզուհալ թանզիմ վէ թագտիմ իթմիշլէր տիր։

— Ինկիլթէրրա սէֆարէթխանէսինէ մախսուս օլան Ընթիլոպ նամ վաբօր, գազանլարընը թէպտիլ վէ թամիրի իչիւն եարընքի ճուման իրթէսի կիւնիւ Մալթայա ազիմէթ իտէճէք տիր։

— Յօլմա պաղչէ գուրպինտէ տէօրթ մինարէյի պիր ճամի, վէ ճամիյի մէզքիւրուն վագրֆէսի օլմագ իւզրէ Պէչիքթաշտա քեարկիր օլարագ եիւզ ատէտ տիւքքեան վէ խանէ ինչա օլմասը իչիւն թարաֆը էշրէֆի Թաճատարիտէն սերմէյմասը հազրէթի Շէհրիյարի ութուֆէթլու Պարգիս պէյ հազրէթլէրինէ էմրի Շահանէ պույրուլտուղու Պասիրէթ զաղէթասընատա օգունմուշ տուր։

— Թունա գազալարընատան Քիւսթէնճէ, Մէճիտիյէ վէ Բլաֆա նամ գազալարատա չիֆթճիլէրին եքէճէք պուղտայ վէ տրբասը օլմատըզընատան, հիւքիւմէթի մահալիյէ մէզքիւր մահալլերին չիֆթճիլէրինէ էօտիւնճ օլարագ 12.000 քիլէ պուղտայ իլէ 8000 քիլէ տախի տրբա թէվզի իթմէսի իչիւն Մալիյէ Նէզարէթի ճէլիլէսինաէն բուխատթ թալապ իթմիշ տիր։

— Մէքթէպի Սուլթանինէն ճաղրաֆիա մուալիմլերինատէն Մ. Սիովէթին իմթիյազ վէ բուխատթընը ավազ իթտիյի իւնիւվէր եանի ճիհան զազէթասը, իչպու այրն նիհայէթինէ տօղրու թապ ու նէյր օլունմայա պաշլայաճադ տիր։

— Ցերոատէթ Իրան ռէֆարէթխանէսի միւսթէշարը Միրզա Ահմէտ խանընն իսկէնտէրիյէ վուսլ օլտուղու մահալինատէն խապէր ալընմըշ տիր։

Միւմայիլէյհ, իսկէնտէրէյատ Իրան ճէնէրալ գօնսօլղուղունա թաբիին օլունմուշ տուր։

— Եանպօլուտան Եագօվայա գատար ինչա վէ թէմտիտ օլունմուշ օլան չըմէնտըֆէր խաթթընն քիւշատի հագդընտա ճանիպի հիւքիւմէթի Սէնիյէտէն իգթիզա խանէ բուխատթ իթա պույրուլմուշ օլտուղունատան բաշլամաղան այրնատան սոնրա ըէսմէն քիւշատ օլունաճագ տիր։

— Զօրլու վէ Զաթալճա արասընտա իսքեան իտէն չէրքէս մէհաճիրլէրին, պու կիւնլէրտէ Եէնի պիր թագտ ուղղունուզ հարաքեաթա միւթէճասիր օլտուղլարը, վէ հաթտա պու կիւնլէրտէ Դարատաճա վէ Սինէքլի պէյլինինէքի չըմէնտըֆէր խաթթը կարտիանլարընատան պիրինին տախի էլլի ատէտ լիրասընը ախղ ու զուսպ իթմիշ օլտուղլարը մէսմուտուր։

— Իզմիր լիմանը մէտխալինին թաթիխլի վէ ֆէտիզ նէհրինին ճօշմասը վագթընտա պիր կէօնա մաղարրաթ վուղու պուլմամասը իւզրէ իճապ իտէն մահալլերէ եաբըլաճագ սէպէտլերին ինչասը ամէլեաթընա պարիպէն միւպաշիրէթ օլաճագմըշ։

— Անատօլու էհալիսի իչիւն պու քէրրէ Ցերոատէթէ պուլունան պաղը ինկիլիզ պանքէրլէր պէյնէրինտէ պիր իյանէ տէֆթէրի քիւշատ իտէրէք, 791 ատէտ լիրայի օսմանի թօրլամըշ օլտուղլարը իչիւլմիշ տիր։

— Կուսթէմալատա վուգու պուլան զայէթ շիտատէթի պիր հարաքէթի արզ հագդընտա Դուրիյէ տէ Զէթա Զիւնի նամ զաղէթատա պէրվէճէհի ամթի օգունմուշ տուր։

Ալֆիրանկա սեպտեմբեր իչտէ եարը կէճէլիսին Ընթիկուա գարիյէսինտէ զարպատան չարդա տօղրու զայէտ չէտիտ պիր հարաքէթի արզ վուղու պուլուպ, պիւթիւն էհալիյի դարիյէյի տիւչարը իպմիրապ իթմիշ տիր։ Շէօյլէ քի պիրինճի հարաքէթ երիմի պէշ օթուզ սանիյէ տէվամ իթմիյի հալտէ, պու էհնատէ գարա, զէմինատէն թագրիպէն պիր այագ ազաղը էնիպ եօգարը չըդարագ հէման էճէլ 'պէչիյի կիպի սալանմըշ, վէ կէօք կիւբիւլտէմէսի միսալի թահթ էլ արզ իչիսիլէն աճայիպ վէ ֆէվզ էլ տատ սէտալէր։ Էհալիյնին աճըզը սէտալէրի իլէ գարըշարագ զիյատ տէհշէթամիզ պիր հալ քէսպ իթմիշ տիր։

Էհալի իսէ պու արա գալէ տուրզուհալ թանզիմ վէ թագտիմ իթմիշլէր տիր։

— Ինկիլթէրրա սէֆարէթխանէսինէ մախսուս օլան Ընթիլոպ նամ վաբօր, գազանլարընը թէպտիլ վէ թամիրի իչիւն եարընքի ճուման իրթէսի կիւնիւ Մալթայա ազիմէթ իտէճէք տիր։

— Յօլմա պաղչէ գուրպինտէ տէօրթ մինարէյի պիր ճամի, վէ ճամիյի մէզքիւրուն վագրֆէսի օլմագ իւզրէ Պէչիքթաշտա քեարկիր օլարագ եիւզ ատէտ տիւքքեան վէ խանէ ինչա օլմասը իչիւն թարաֆը էշրէֆի Թաճատարիտէն սերմէյմասը հազրէթի Շէհրիյարի ութուֆէթլու Պարգիս պէյ հազրէթլէրինէ էմրի Շահանէ պույրուլտուղու Պասիրէթ զաղէթասընատա օգունմուշ տուր։

— Թունա գազալարընատան Քիւսթէնճէ, Մէճիտիյէ վէ Բլաֆա նամ գազալարատա չիֆթճիլէրին եքէճէք պուղտայ վէ տրբասը օլմատըզընատան, հիւքիւմէթի մահալիյէ մէզքիւր մահալլերին չիֆթճիլէրինէ էօտիւնճ օլարագ 12.000 քիլէ պուղտայ իլէ 8000 քիլէ տախի տրբա թէվզի իթմէսի իչիւն Մալիյէ Նէզարէթի ճէլիլէսինաէն բուխատթ թալապ իթմիշ տիր։

— Մէքթէպի Սուլթանինէն ճաղրաֆիա մուալիմլերինատէն Մ. Սիովէթին իմթիյազ վէ բուխատթընը ավազ իթտիյի իւնիւվէր եանի ճիհան զազէթասը, իչպու այրն նիհայէթինէ տօղրու թապ ու նէյր օլունմայա պաշլայաճադ տիր։

— Ցերոատէթ Իրան էֆարէթխանէսի միւսթէշարը Միրզա Ահմէտ խանընն իսկէնտէրիյէ վուսլ օլտուղու մահալինատէն խապէր ալընմըշ տիր։

Միւմայիլէյհ, իսկէնտէրէյատ Իրան ճէնէրալ գօնսօլղուղունա թաբիին օլունմուշ տուր։

— Եանպօլուտան Եագօվայա գատար ինչա վէ թէմտիտ օլունմուշ օլան չըմէնտըֆէր խաթթընն քիւշատի հագդընտա ճանիպի հիւքիւմէթի Սէնիյէտէն իգթիզա խանէ բուխատթ իթա պույրուլմուշ օլտուղունատան բաշլամաղան այրնատան սոնրա ըէսմէն քիւշատ օլունաճագ տիր։

— Զօրլու վէ Զաթալճա արասընտա իսքեան իտէն չէրքէս մէհաճիրլէրին, պու կիւնլէրտէ Եէնի պիր թագտ ուղղունուզ հարաքեաթա միւթէճասիր օլտուղլարը, վէ հաթտա պու կիւնլէրտէ Դարատաճա վէ Սինէքլի պէյլինինէքի չըմէնտըֆէր խաթթը կարտիանլարընատան պիրինին տախի էլլի ատէտ լիրասընը ախղ ու զուսպ իթմիշ օլտուղլարը մէսմուտուր։

— Իզմիր լիմանը մէտխալինին թաթիխլի վէ ֆէտիզ նէհրինին ճօշմասը վագթընտա պիր կէօնա մաղարրաթ վուղու պուլմամասը իւզրէ իճապ իտէն մահալլերէ եաբըլաճագ սէպէտլերին ինչասը ամէլեաթընա պարիպէն միւպաշիրէթ օլաճագմըշ։

— Անատօլու էհալիսի իչիւն պու քէրրէ Ցերոատէթէ պուլունան պաղը ինկիլիզ պանքէրլէր պէյնէրինտէ պիր իյանէ տէֆթէրի քիւշատ իտէրէք, 791 ատէտ լիրայի օսմանի թօրլամըշ օլտուղլարը իչիւլմիշ տիր։

— Կուսթէմալատա վուգու պուլան զայէթ շիտատէթի պիր հարաքէթի արզ հագդընտա Դուրիյէ տէ Զէթա Զիւնի նամ զաղէթատա պէրվէճէհի ամթի օգունմուշ տուր։

Ալֆիրանկա սեպտեմբեր իչտէ եարը կէճէլիսին Ընթիկուա գարիյէսինտէ զարպատան չարդա տօղրու զայէտ չէտիտ պիր հարաքէթի արզ վուղու պուլուպ, պիւթիւն էհալիյի դարիյէյի տիւչարը իպմիրապ իթմիշ տիր։ Շէօյլէ քի պիրինճի հարաքէթ երիմի պէշ օթուզ սանիյէ տէվամ իթմիյի հալտէ, պու էհնատէ գարա, զէմինատէն թագրիպէն պիր այագ ազաղը էնիպ եօգարը չըդարագ հէման էճէլ 'պէչիյի կիպի սալանմըշ, վէ կէօք կիւբիւլտէմէսի միսալի թահթ էլ արզ իչիսիլէն աճայիպ վէ ֆէվզ էլ տատ սէտալէր։ Էհալիյնին աճըզը սէտալէրի իլէ գարըշարագ զիյատ տէհշէթամիզ պիր հալ քէսպ իթմիշ տիր։

Էհալի իսէ պու արա գալէ տուրզուհալ թանզիմ վէ թագտիմ իթմիշլէր տիր։

— Ինկիլթէրրա սէֆարէթխանէսինէ մախսուս օլան Ընթիլոպ նամ վաբօր, գազանլարընը թէպտիլ վէ թամիրի իչիւն եարընքի ճուման իրթէսի կիւնիւ Մալթայա ազիմէթ իտէճէք տիր։

— Յօլմա պաղչէ գուրպինտէ տէօրթ մինարէյի պիր ճամի, վէ ճամիյի մէզքիւրուն վագրֆէսի օլմագ իւզրէ Պէչիքթաշտա քեարկիր օլարագ եիւզ ատէտ տիւքքեան վէ խանէ ինչա օլմասը իչիւն թարաֆը էշրէֆի Թաճատարիտէն սերմէյմասը հազրէթի Շէհրիյարի ութուֆէթլու Պարգիս պէյ հազրէթլէրինէ էմրի Շահանէ պույրուլտուղու Պասիրէթ զաղէթասընատա օգունմուշ տուր։

— Թունա գազալարընատան Քիւսթէնճէ, Մէճիտիյէ վէ Բլաֆա նամ գազալարատա չիֆթճիլէրին եքէճէք պուղտայ վէ տրբասը օլմատըզընատան, հիւքիւմէթի մահալիյէ մէզքիւր մահալլերին չիֆթճիլէրինէ էօտիւնճ օլարագ 12.000 քիլէ պուղտայ իլէ 8000 քիլէ տախի տրբա թէվզի իթմէսի իչիւն Մալիյէ Նէզարէթի ճէլիլէսինաէն բուխատթ թալապ իթմիշ տիր։

— Մէքթէպի Սուլթանինէն ճաղրաֆիա մուալիմլերինատէն Մ. Սիովէթին իմթիյազ վէ բուխատթընը ավազ իթտիյի իւնիւվէր եանի ճիհան զազէթասը, իչպու այրն նիհայէթինէ տօղրու թապ ու նէյր օլունմայա պաշլայաճադ տիր։

— Ցերոատէթ Իրան էֆարէթխանէսի միւսթէշարը Միրզա Ահմէտ խանընն իսկէնտէրիյէ վուսլ օլտուղու մահալինատէն խապէր ալընմըշ տիր։

Միւմայիլէյհ, իսկէնտէրէյատ Իրան ճէնէրալ գօնսօլղուղունա թաբիին օլունմուշ տուր։

— Եանպօլուտան Եագօվայա գատար ինչա վէ թէմտիտ օլունմուշ օլան չըմէնտըֆէր խաթթընն քիւշատի հագդընտա ճանիպի հիւքիւմէթի Սէնիյէտէն իգթիզա խանէ բուխատթ իթա պույրուլմուշ օլտուղունատան բաշլամաղան այրնատան սոնրա ըէսմէն քիւշատ օլունաճագ տիր։

— Զօրլու վէ Զաթալճա արասընտա իսքեան իտէն չէրքէս մէհաճիրլէրին, պու կիւնլէրտէ Եէնի պիր թագտ ուղղունուզ հարաքեաթա միւթէճասիր օլտուղլարը, վէ հաթտա պու կիւնլէրտէ Դարատաճա վէ Սինէքլի պէյլինինէքի չըմէնտըֆէր խաթթը կարտիանլարընատան պիրինին տախի էլլի ատէտ լիրասընը ախղ ու զուսպ իթմիշ օլտուղլարը մէսմուտուր։

— Իզմիր լիմանը մէտխալինին թաթիխլի վէ ֆէտիզ նէհրինին ճօշմասը վագթընտա պիր կէօնա մաղարրաթ վուղու պուլմամասը իւզրէ իճապ իտէն մահալլերէ եաբըլաճագ սէպէտլերին ինչասը ամէլեաթընա պարիպէն միւպաշիրէթ օլաճագմըշ։

— Անատօլու էհալիսի իչիւն պու քէրրէ Ցերոատէթէ պուլունան պաղը ինկիլիզ պանքէրլէր պէյնէրինտէ պիր իյանէ տէֆթէրի քիւշատ իտէրէք, 791 ատէտ լիրայի օսմանի թօրլամըշ օլտուղլարը իչիւլմիշ տիր։

— Կուսթէմալատա վուգու պուլան զայէթ շիտատէթի պիր հարաքէթի արզ հագդընտա Դուրիյէ տէ Զէթա Զիւնի նամ զաղէթատա պէրվէճէհի ամթի օգունմուշ տուր։

Ալֆիրանկա սեպտեմբեր իչտէ եարը կէճէլիսին Ընթիկուա գարիյէսինտէ զարպատան չարդա տօղրու զայէտ չէտիտ պիր հարաքէթի արզ վուղու պուլուպ, պիւթիւն էհալիյի դարիյէյի տիւչարը իպմիրապ իթմիշ տիր։ Շէօյլէ քի պիրինճի հարաքէթ երիմի պէշ օթուզ սանիյէ տէվամ իթմիյի հալտէ, պու էհնատէ գարա, զէմինատէն թագրիպէն պիր այագ ազաղը էնիպ եօգարը չըդարագ հէման էճէլ 'պէչիյի կիպի սալանմըշ, վէ կէօք կիւբիւլտէմէսի միսալի թահթ էլ արզ իչիսիլէն աճայիպ վէ ֆէվզ էլ տատ սէտալէր։ Էհալիյնին աճըզը սէտալէրի իլէ գարըշարագ զիյատ տէհշէթամիզ պիր հալ քէսպ իթմիշ տիր։

Էհալի իսէ պու արա գալէ տուրզուհալ թանզիմ վէ թագտիմ իթմիշլէր տիր։

ԲԱՐԻՍ

ՊԱԹԱԳՀԱՆԷԼԷՐԻ

(1888 Նումէրոատան պապէյէ)

— Կասթօն, էկէր պու կիւն սէնի թէրք իտէճէք օլսամ, եարըն սէն պէնի թագպիհ իտէճէքսին... Լվմէթ սէնին մուհապպէթինի գապուլ իտէրիմ, հէմ մարուրատանէ գապուլ իտէրիմ, ֆագատ սէնին իթիբարընը տա պէրապէր իսթէրիմ...

— Լօրանս, իչթէ սանա պիր տահա թէքէրրիւր իտէրիմ, պէնիմ սէնի սեվմէյիմ գատար սէն պէնի սեվմէյօրսուն։

— Պէն սէնի իհթիմալ տըր տահա զիյատ վէ լայըգինճա սեվերիմ...

— Տիւնեատա պէնիմ իչիւն էն սեվկիլիս պիր չէյ վար իսէ, օ տա պէնիմ նամուսում տուր, իմոի նամուսում տախի մահալուզ իտէճէք օլսան, սէնին 'տշղընա ֆէտա իտէյիմ...

— Խայր Էնսիմ, պու տէտիյինի եարանսը...

— Նասըլ քի սէնի նամուսուզ իթմէք իսթէմէզ իսէմ, պունուն կիպի տէ պու տէտիյինէ ինանմամ... Օվ հիսսի իլահի, վէ գալպլէրին վէ ճանլարընը իթթիհատը օլան մուհապպէթ տայիմ լէքէսիզ օլմալը տըր... Պէն մուհապպէթի պէօյլէ պիլիրիմ. վէ 'իսպաթ իտէրիմ... Կասթօն, պէն սէնի էօմրիւմտէն, հայեաթըմտան պէն գաթ գիյատ սեվերիմ... սէնին տշղըն իչիւն տատլա տատլա դանը֊ը ֆէտա իտէճէյիմ, վէ սոն նէֆէսիմտէ տախի սէնին իսմինի անարադ՝, սէնին իչիւն մէմնունէն վէ միւֆթէխիրէն էօլէճէյիմ... Վէ լաքին էյի պիլմիշ օլ քի, պէն ասլա վէ հիչ պիր վագթ սէնին հագդընտա պիր խըյանէթ վէ եա պիր ալչագլըգ իճրասընտա պուլունմայաճադըմ։

— Շու խըյանէթ վէ ալչագլըգ տէտիքլէրին սեօյլէ պագալըմ նէ տիրլէր, պաղբրտը մարդիզ զայէթ շիտատէթիզ։

— Տիմէք, պիլմէք իսթէյօրսուն։

— Էվվէթ, վէ հէմ ըէճա իտէրիմ քի պիլտիրէսին...

— Ոէնին զէվճէն պէնիմ իչիւն պիր վարմատ, վէ հէմ վարմատէլէրին էյիսի, եոխսա պիւչիւք հէմշիրլի վէ հէմշիրէլէրին էն թոմթլըք օշմանըշ մը տըր... Իմոի անրն իթմէյի պունճա էյիքլէրի ունուտարադ, զէվճինի տախի էլինատէն զասպ իթմէք մէքրուհ պիր խըյանէթ տէյիլ տէ նէ՞ տիր... սէնին խանէնտէ սէնին մաշուգէն օլմադ. էն ֆէնա ալչագլըգ տէյիլ տէ նէ՞ տիր... Իչթէ Կասթօն, պու պիր տահիհլիք, վէ ինքեար գոպուլ իթմէզ պիր սահիհիլիք տիր, վէ իսթէրիմ պունա հիչ պիր ճէվապ վերմէյէսին...

— Հալպուքի պէն ճէվապ վերէճէյիմ, չիւնքի ինսան քէնտի գալպինին սեսասընը սուս իթմէյէ նէ հագգը վէ նէ գուտրէթի վար տըր... Ինսանընն գալպի սեօյլէր իսէ, անը տիյնէմէլի տիր, վէ էկէր էմր իտէր իսէ, իթտաաթ իթմէլի տիր... պունատան պաշգա հագիգէթ ասլա եօգ տուր, վէ սէնին սեօյլէտիքլէրին քեաֆֆէթէն սախթէ տիրլէր... Սէնին մատամ մարդիկէ նէ՞ պօրճուն վար, օ սանա նէ՞ եաբմըշ տըր... Ղանղլարը տըր իթտիյի էյիքլէր քի, ոնեոէ օնլարա տայիմ միւթէշէքքիւր օլմայը տիւշիւնիյօրսուն, անրն եէրինատ քիմ օլսա, ոլու չէյլերի եարմաղ, քիմ սահիպսիզ պիր եվլատը խանէսինէ գապուլ իթմէզ... Գատէհու սէնի սեվմիշ. զամանէն սէնի ալէմ սեվմյոր, վէ սեվէր... Գուհալտէ օ տա թապիաթըն գանունունա իթաաթ իթմիշ... Իմոի, սեօյլէ, պունալը իչիւն մի անէ պօրճլու օլույօրսուն...

— Ցագատ կասթօն, պու տէտիքլէրին էյի չէյլեր տէյիլլեր տիր, ճէվապ վերտի Լօրանս չէտիտէն, չիւնքի էյիք թանըմագըգ պէնիմ իչիւն պիր ազըրըգ օլմատըզը հալատ, պէն պու վաճիպէյի զիմմէթիմի այագ ալթընա ալմագ իսթէմէմ...

— Հալպուքի պէնիմ իչիւն զայէթ ազըր տըր, գիրա պու խուսուս պէնին վէ պէնիմ պէյնիմտէ կէչիլմէզ պիր մէթերիս օլմագտա տըր... Իմոի վազ կէլ արթըգ պու կիպէ պօշ լաֆզլարատան, վէ իքիմիզին տախի մուճիպի սատատէթ վէ իդպալը օլան շու թէքլիֆիմի գապուլ էյլէ... Թէրք էյլէ շու էվի վէ թէէմին օլ քի պէն տէ սէնին արդանատան կեչէճէյիմ...

— Պէնիմ արզատատան մը՞ կէլմէք... Թէքէրրիւր իթտի Լօրանս ինանմայարադ, պէնիմ արզատատան մը կէլմէք... Էյ, պու անակինի եարատիլմիսին...

— Զանն իտէրսին քի, պու պապատ թէրեատիա մի իտէրիմ...

— Էվվէլի, հիչ շիպհէմ եօգ տուր քի, թէրեատիա իտէճէքսին, հալտէ օ տա թապիաթըն գանունունա իթաաթ իթմիշ... Իմոի, սեօյլէ, պունալը իչիւն մի անէ պօրճլու օլույօրսուն...

— Ցագատ կասթօն, պու տէտիքլէրին էյի չէյլեր տէյիլլեր տիր, ճէվապ վերտի Լօրանս չէտիտէն, չիւնքի էյիք թանըմագըգ պէնիմ իչիւն պիր ազըրըգ օլմատըզը հալատ, պէն պու վաճիպէյի զիմմէթիմի այագ ալթընա ալմագ իսթէմէմ...

— Հալպուքի պէնիմ իչիւն զայէթ ազըր տըր, գիրա պու խուսուս պէնին վէ պէնիմ պէյնիմտէ կէչիլմէզ պիր մէթերիս օլմագտա տըր... Իմոի վազ կէլ արթըգ պու կիպէ պօշ լաֆզլարատան, վէ իքիմիզին տախի մուճիպի սատատէթ վէ իդպալը օլան շու թէքլիֆիմի գապուլ էյլէ... Թէրք էյլէ շու էվի վէ թէէմին օլ քի պէն տէ սէնին արդանատան կեչէճէյիմ...

— Պէնիմ արզատատան մը՞ կէլմէք... Թէքէրրիւր իթտի Լօրանս ինանմայարադ, պէնիմ արզատատան մը կէլմէք... Էյ, պու անակինի եարատիլմիսին...

— Զանն իտէրսին քի, պու պապատ թէրեատիա մի իտէրիմ...

— Էվվէլի, հիչ շիպհէմ եօգ տուր քի, թէրեատիա իտէճէքսին,

Շիմոի իսէ, հիւքիւմէթ թարաֆընան մէ յոտանլարտա պիր թագրմ չաբրլար վաղ օլունուպ, գազագէտէկեան էհալիտէն պազրլարը մէզքիր չաբրլար ալթընտա, վէ պազրլարդտա արապալար իչինտէ հրֆզ օլունմագտա տրլար։

— Վիէննատան պէրվէճհի ամի եաղրմրշ տրը։

Կէչէն ճումատա իրթէսի կիւնիւ պաշ վէքիլ գոնթ Անտրասի, պիր աղ վագրթատան պէրու Մահարիսթանտա պուլունմագտա օլուղու հալտէ պուրայա ավտէթ իթտի։

Միւմայիլյհին քիմէնին մսիւմթը օրմագսրզրն պուրայա կէլիշի, տէվլէթի Ալիյէնին էյալաթը միւմթազէսիյէ Ավսթրիա տէվլէթի թարաֆընան ագտի միւթէասիվուր պուլունան թիճարէթ մուգավէլէնամէսի մատտէսինէ մէպնի օլտուղու բիվայէթ օլունույօր։ Պու մատտէնին հիւսնիւ սուրէթտէ թէավիյէսի իւմիա օլունմագտա տրը։

Պուրատա զաղէթալարրն պիր թագրմը մատտէյի մէզքիւրէնին, տէվլէթի Ալիյէյ մուհիպի վէխամէթ օլահաղընտան պահս իթմէքտէ իսէ-լէրտե, բէք չօղու պու էֆքեարտա պուլունմայրզպ, ասայիշի ումումիյէյ պունան հիչ պիր վէհհ իլէ խալել կէթիրմէյէճէյինի պէյան իթմէքտէ տիրրեր։ Հաթտա նիմ րէսմի Ֆրանսէնպրթի նամ զաղէթա, խարիճիյէ նէզարէթինտէն տիզ յլէտէյի մալիումաթը մախսուսէ իւզէրինէ նէյր իյլէաչի պիր պէնատէ չու վէճհիլէ պէյանը էֆքեար իթմիշ տիր։

Շարգտա օլան մէնաֆիյիմիզ իգթիզաընճա, Գապը Ալի ճանիպինտէն մէյատանա գոնուլան պու մատտէ իչիւն պիր թագրմ միւշքիլաթ չզգարմադ պիզհէ մինատիպ տէյիլ տիր։

Խուսուսիլէ 1862 սէնէսինտէն պէրու, Ավսթրիա տէվլէթի, տէվլէթի Ալիյէնին Սըրպիսթան վէ Մէմլէքէթլյ էյալաթը միւմթազէսիյէ թիճարէթ մուգավէլէսի ագտ ալյէմքտէ տիր։ Շիմոի իսէ, Ավսթրիա վէ Մահարիսթան տէվլէթի պու մուգավէլէնին պագը շարթլարընը պիր

մէմուրլարը Թէհրանա ալիմէթ իթմիշէր տիր։

Բումէլի շրմէնտրֆէրլէրինէ նէ հալտէ պուլունտուգլարը, վէ Էվրոբա շրմէնտրֆէրլէրինէ իլթիճագ իչիւն իգթիզա իտէն խաթլարրն ինչաաթը նէ սեպեպէ մէպնի կէրի դալտրզընը միլէթ մէճլիսի Թարաֆընան թիճարէթ նազրրընան սիվալ օլունմուչ տուր։

Բարիս 5 նոյեմ.

Բումէլի շրմէնտրֆէր սէնէտատթը 135 ֆրանգ տրը։

Միլէթ մէճլիսինտէ, հիւքիւմէթէ մուվաֆֆրզ էքսէրիյէթի արա իսթիհսալ իչիւն, մէվճուտ միւշքիլաթը միւպէյնէն օլարագ տիւգ տը Պոլսի Թարաֆընան մարէշալ Մագ Մահոնա պիր լայիհա թագտիմ օլունմուշ տուր։

Պագը րիվայէթէ նազարէն, Մ. Ֆիֆորուն թահթը ըիյասէթինտէ տիւգ ֆէգազ իլէ տիւգ տ'Օտիֆրէ բասքիէր ճէտիտ պիր գապինէ թէշքիլ լյէյէճէք տիր։

Լոնտրա 5 նոյեմ.

Սապրգ մարէշալ Պազէն, ֆամիլեասըյլա պէրապէր Լիզոնա վէ Մատրիտ միւթէվէճճիհէն պուրատան ազիմէթ իթտիլեր։

Աթինա 4 նոյեմ.

Լօրիում էհամը 75 սանթիմ տիր։

Բարլամէնթօտա Ալթիդ էյալէթինին թէմեիզի ինթիխապաթը իչիւն միւզաքքերաթա տէվամ օլունմագտա տրը։

ՍԱՐՐԱՖԻՅԷ

Լոնտրա 5 նոյեմբեր։

Էսհամը ում. աչըլը	45 3/8
» » գաբանը	45 7/16
63 իսթիդրաղը	72
69 »	54 1/2
72 »	84 1/4
73 »	52 3/4
Իթալեա ֆոնտօսու	67 3/4
Ինկիլիզ ֆոնտօսու	93 5/16
Մըսրը իսթիդրաղը	83

Բարիզ 6 նոյեմբեր։

Էսհամը ում. աչըլը	45-90
» » գաբանը	45-85
Իսթիդրաղ 1865	
» 1869	375-
» 1873	26-3
Շրմէնտրֆէր բումէլի	132- 5
Իթալեա ֆոնտօսու	67-97
Բանքի 3 %	62-15
» 5 %	98-85
Լոնտրա իսթիւնէ գամիս	

ՂԱԼԱԹԱ ԲԻԱՉԱՍԸ 25/6 ՆՈՅԵՄԲԵՐ.

Էսհամը ում. գաբանը	50- 1
26 նոյեմ. սապահ աչըլը	49-29
Լենեիքսէք	49-30
Լենաչաղը	49-28
Իսթիդրաղ 1863	348
» 1865	355
» 1869	274
» 1872	81
» 1873	261-
Քրէտի ժէնէրալ լիրա գ. ք.	11-30
Սօսիէթէ ժէնէրալ ագսիօն »	7-32
Սօսիէթէ Օթթօման գուբ. քէ. »	5-_2
Սթամպոլ պանգ. ագս. լ. Օս.	6-
Շմէնտրֆէր հիս. էսկի ֆը.	130
Թրամվայ հիս.	4-89
Քրէտի Հէլէնիկ ագսիօնթօ ֆը.	
Լօրիում մատէնի ագսիօնլարը	
Գուբօն ագսիօնթօսու % զ.	4-50
Ադճէ ֆայիզի % զուրուշ	10-
Բէրօր փարա	
Հէվալէսիզ	5

ԱԳՃԷԼԷՐԻՆ ԲԻԱՉԱՍԸ

Ինկիլիզ լիրասը	110- 5
Ֆրանսըզ 20 ֆրանքլըգ	87-16
Բօլ	89-10
Գրըմից ալթունու	51-20
Պէյազ մէճիտիյէ ֆարգը	101-22
Մէթալիք ֆարգը	104-35
Պագըր	128
Պէչիկ	104-25
Դարպօն գայիմէսի	6-64

ԻԼԱՆ

Ֆէրիտիյէ սօղաղընտա պէշ արշըն եիւզ վէ եիրմի արշըն աէրինլիյի վէ պիր տէ գուլուսու պուլունան 100 արշըն մրզտարը պիր արսա սաթըզ օլտուղունանա, միւշթէրի օլանըն մաթպուսուղը միւրուճաաթ իյլէտմէսի իլան օլունուր։

ԹԷԼԷԳՐԱՖԻՅԷ

Վիէննա 5 նոյեմ.

Գօրսանըն հալի ֆէվգէլատէ մէթանէթ իւզրէ օլուպ, պիլ ճիւմլէ էհամրն ֆիյաթը թարագզը իւզրէ տիր։ Ալել խուսուս Բումէլի շրմէնտրֆէր սենէտատթը տայիմա ըիվաճ պուրմագտա տրը։

Ֆոն Ալֆոնս զէվճէտիյէ պէրապէր պուրատա պէքլէնմէքտէ տիր։

Մ. Ըէյտէրէրին թահթը ըիյասէթինտէ օլարադ պիր թագրմ բօսթա

— Ֆագաթ պունճա սէնէլէրտէն պէրու պէրապէր եաշատըզընն պիր գաբնա պու կիւնքի կիւն առա մուհապպէթին եօգմու տուր...

— Լօրանս, սէնի սեվտիյիմտէն պէրու, պէնիմ իչիւն տիւնեատա քիմսէ եօգ տուր։

— Ինանըրմ... Ֆագաթ զեվճէնի իւմիտ քէսիքլիյինէ տիւշիւրտիւլունտէ, սէնտէ պիր սահիպի գապահաթ վէ զարիմ օլամագսրն...

— Պէնիմ զեվճէմին գաթի իւմիտ օլամագընը սանա քիմ խապէր վերտի...

— Պու թօհաֆ... հիչ պիր ատէմ քէնտի սեվկիւլիսիւնտէն այրըլամագ օլուր իսէ, ամը տույմազ մը... գաչքի Պլանչ սէնի տերէճէսիզ սեվմէքտէ տիր, եանի ատէթա սանա սէճտէ գըլմագտա տրը...

Կասթօն օմուզալրընը եօգարը գալտրրտը։

— Ատամ սէնտէ... տէտի խօրլամագ թարղընտա, սէն տահա անը էյի պիլմէյօրսուն... Պլանչրն էյլէ պիր պուզ կիպի թապիսթը վար քի, ինտիեոտ ամէջի աչդ ու մուհապպէթի օլանլերին հիչ պիր գեյմէթի օլմազ... Վէ տահա աչդ ու մուհապպէթին նէ օլտուղունու պիլմէյն, պանա նէ՞ վէճհ իլէ թաբընանամագ տրը...

— Պու խուսուստա էմին մի՞սին, սիվալ իթտի Լօրանս։

— Էվվէթ, էմինիմ...

— Էյլէ իսէ պէնտէ թաստիգ իտէրիմ քի, սէն ալտանը յօրսուն... Պանչ սանա սօղուդ կէօրիւնիյօր, չիւնքի անրն մուհապպէթի տուրկուն տուր, վէ լաքին պօրա չըգմազտան եվվել տերլեր, տէնիզտէ տուրկուն օլուր... Շիմոի սէնին զէվճէն սանա էմին տիր, պու սէպեպտէն տէվամի զանն իթտիյի սաատէթ ույգուսունտա ույյօր, հալպուքի քէնտինի թերք իթտիյինտէ իհթիմալ քի, իչպու չիտտէթի բիւզկեար ազիմ ֆուրթունա հասրլ իտիպ, տէնիզին ալթընը իւսթիւնէ չէվիրսին...

— Հայտէ ֆարզ իտէյիմ քի, էյլէ օլսուն, պունատան պանա նէ՞ մազարրաթ օլապիլիր... պէնիմ սէնի սեվմէմ պանա պիր գոտպահաթ մը տրը... քիմ պէնի թագպիհ իտէճէք տիր... Բուսուլա ինէոի տայիմա գուրթպ ութարաֆընա մէյլ իտեր... Չու գարշը գօնուլմազ ագընթընը պէնի նէրէյէ չէքիպ կէօթիւրտիւյունիւ քէնտի կիպի պէնտէ պիլիրիմ... Ֆագաթ պու տիւնեատա հեր քէս քէնտի իչիւն... էկէր Պլանշը պիր տերտ ու գասավէթի կերիֆթար իթմէմէք էլիմտէ օլայը, եարարտրմ, լաքին պու կիւն քի կիւն էլիմտէն նէ՞ կէլէպիլիր, սէն բէք ալեա պիլիրսին քի, հիչ պիր չէյէ մուքթէտիր սեյիլիմ... տահասը վար, ինսանըն գասավէթի չաբուգ կէչէր... Պլանշտա պիր գաչ տամլա կէօզ եաշը տէօքէրսէ, սօղրա քէնտի քէնտինէ թէսէլլի պուլուր պիթէր...

— Վէ լաքին ինսանըն մէտար գասպուլ իթմէղ տերտլերի օլուր, տէտի Լօրանս եավաչ պիր սէտա վէ ազիմ պիր վագար իլէ։

— Մատամ մարգիզին կերիֆթար օլահաղը տերտ, անլեր սըրասընտա տէյիլ տիր... տէտի կասթօն։

— Քիմ պիլիր... վէ հաթտա էկէր Պլանշ պու թերք վէ մուֆագսթընա տայանամայարագ էօլէճէք օլուր իսէ, սէն նէ՞ պիւյուք սահիպ ճինայէթ օլահաղսրն...

— Էկէր Պլանշ վէֆաթ իտէճէք օլուր իսէ, օլ զէման Լօրանս, մատամ մարգիզ Գասթէլլա թէսմիյէ օլահաղ տրը։

(Տէվամ)

ՄԷՃՄՈՒԱՅԸ ՀԱՎԱՏԻՍ

Ամիսէքի մէջթուղ, պու քէրրէ միւճէտտէն թէչքիլ օրնուշ օլան Համակամ նամ Ընկերութիւն թարաֆընտան թարաֆըմրղա վարիտ օլմաղէ պէրվէճհի ամի տէրճ օլունուր։

Մեծապատիւ Խմբագիր։

Կը խնդրեմք որ բարեհաճիք ներկայս ձեր ազգօգուտ թերթին մէջ զետեղելու շնորհն ընել։

Ցեսնելով որ Բերայի թաղին մէջ Հայ երիտասարդութիւնը՝ չունենալով իրեն համար միութեան վայր մը, միշտ ցրուեալ լինելով և մանաւանդ անվայել զբօսանաց զբաղելով, չատ անգամ անպատիւ տեղեր յաճախելու կը պարտաւորի, որով ինչպէս որ յայտնի է, թէ նիւթապէս և թէ բարոյապէս ջնասուելէն՝ զատ, իւր կենաց ամենէն թանկագին շրջանը, ըսել կուզեմ երիտասարդութեան քաղցր և անդառնալի օրերն ու ժամերը պարապ տեղը սպառելով, կերպիւ իւիք բնական օրինաց դէմ կը մեղանչէ. ասով հանդերձ, տակաւին ընութեան՝ իրեն համար պատրաստած երջանկութիւնները չի վայելած, կը զրկուի սուղ կեանքէ մը, իրեն հետ տանելով նաեւ ո՛ գիտէ քանիներու կեանքը . . . . Արդարեւ խղճալի վիճակ։

Ուստի՝ ի նկատի առնելով զայս ամենը՝ խումբ մը անփորձ երիտասարդներ՝ որոշեցինք Ընկերութիւն մը կազմել, և յաջողեցանք իսկ մեր այս ձեռնարկին։ Ընկերութիւն մը կազմեցինք Համակամ անուամբ, որոյ նպատակն է գրքերու թանգարան մը ունենալ և ուր պիտի գտնուին զանազան տեսակ գրեանք։ Վերջապէս երիտասարդութեան իրը վայր միութեան որոշեցինք Բերա Թարլապաշի 42 թիւ զբօսարանը, որոյ վարձակալը հաճեցաւ թոյլ տալ որ այն զբօսարանը Ընկերութեան անուամբ կոչեմք, որով և "Զբօսարան Համակամ Ընկերութեան" վերնագրով զբօսարան մը պատրաստուած է, լի զանազան տեսակ գրքերով։ Հայ երիտասարդութեան միտքն ու հոգին բարոյապէս զարգացնող վայր մի։

Խմբագիր տէր, արդարեւ իրաւամբ կը պարծիմք որ Համակամ Ընկերութեան ներկայն եթէ ոչ իսկոյն, այլ կարի նշանաւոր է, զոր պարտի նախ իւր վսեմ նպատակին և յետոյ իւր ընկերասէր անդամոց, որք Ընկերութեան հիմնուած օրէն ուխտեցին ամեն ջանք չի խնայել Ընկերութեան օգտին։ որոյ մէկ ապացոյցը հոս յիշել պարաք կը համարիմք, որով նաեւ կը ծանուցանեմք յարգոյ Հասարակութեան, որ Համակամ Ընկերութեան ազգասէր անդամք փափաքած և միանգամայն որոշած են ամեն կիւրակէ ժամը 4 էն մինչեւ 6 ½ ո՛ և է դասախօսութեանց պարապիլ, ուր պիտի ընդունուին ուսման փափաք ունեցող ազգայինք. մանաւանդ պանդուխտ եղբարք, որք արդարեւ կարօտ են այսպիսի ընկերութեանց ձեռնածութեան։

Ի վերջոյ, սա եւս կը փութամք ցաւ՝ ի սիրտ յայտնել որ Ընկերութեան հիմնարկութենէն, այսինքն մայիս 31 էն՝ ի վեր անդամակցաց թիւը որ 13 է տակաւին 14 եղած չէ։ Արդարեւ ասի մեծ նախատինք մ՝է Բերայի Հայ երիտասարդութեան. սակայն յուսով եմք որ այսուհետեւ ամեն երիտասարդներ ազգասիրաբար պիտի փութան իրենց անդամակցութեամբ և կամ գէթ իրենց քաջալերներով մեր սոյն ձեռնարկը՝ ի գլուխ հանելու նպատակ, որոց համար ուրիշ առթիւ մեր՝ ի սրտէ շնորհակալիքը և մեր գոհունակութիւնը հրապարակաւ պիտի փութամք յայտնել։

Մնամք անձկանօք՝ ի դիմաց Համակամ Ընկերութեան,

Բերա 21 Հոկտ. 1874։

Ատենադպիր Ատենապետ
Մ. Ս. ՔԻԹԱՊՃԵԱՆ Մ. Ց. ՏԷՕՊՄԷՃԵԱՆ

Իշպու Համակամ Ընկերութիւնու թէչքիլ իտէն զէվթէն շու թէչէպիւսէրի հոգիզ ամէն չայեանը թահսին վէ թագտիր օլուպ, շիրքէթի մէղքիւրէնին շիմտիյէ տէկին անճագ 13 քիշիտէն միւթէչէքքիլ օլապիլմէսի թէէսիւֆ օլունուր իսկ տէ, պիզ Պէյօղլու էհալիսիզին, վէ այէլխուսուս տէլիգանլըլարմըզըն մէղքիւր Ընկերութիւնա եաղըլմատըգլարընը իքի սէպէպէ մէպնի ատտ իտէպիլիրիզ։ Էվվէլա շիմտիյէ դատար պու կիպի ըէք չօղ շիրքէթլեր միլէթիմիզ տէլիգանլըլարը թարաֆընտան թէչքիլ օլունուպ, հալ պու քի պու կիւնքի կիւն հիչ պիրինէն իսմի վէ ճիսմի գալմայարագ, պու խուսուստա եաղըլանլար թարաֆընտան վերիլէն ադչէլերին տէ իչէ օյնամասընտան, պու սէպէպտէն տէլ ումում թէչքիլ օլունան շիրքէթլեր հադգընտա հիչ պիր քիմսէնին էմնիյէթ վէ իթիպարը գալմամասը, վէ իքինճիսի իսկ շիմտիյէ դատար թէչքիլ օլունան ընկերութիւնլար եաբընը ադչէ ալմադ իչին թէէսիս օլուգլարը հալտէ, ադչէ վերմէք իչին հիչ պիր ընկերութիւն թէէսիս օրմանասը ուրը, վէ պունտան շու նէթիճէ չըգար քի, կէրէք թաշրա վէ կէրէք պուրա էհալիսիզ հէր նէ դատար մանէվի մուավէնէթէ զիյատէ իհթիյաճը վար իսկ տէ, մուավէնէթի մատտիյէյէ օլան իհթիյաճաթը անտէն չօղ զիյատէ տիր։

Իսմի պու հալտէ մէզքիւր Համակամ Ընկերութիւնու թէչքիլ վէ թանզիմ իտէն ղայրէթքէչ վէ միլլէթքէր վէր տէլիգանլրլար, պուրատա քիւթիւպխանէ թէէսիսի մատտէյի միւշքիլէսինի, էվրօքանըն մէշհուր քիւթիւպխանէլերինի թէէսիս իտէնլօրալար վէ եա բրէնալէր, գօնթալար վէ մարգիղլեր վէ սայրէք կիպի, Սթամպօլուն վէ միլլէթիմիզին մէշհուր զաթլարընա թէրք իտէրէք, վէ եախսա պիզիմ պէյան իթմտիյիմիզ էսասը քէնտիլէրինէ էսասը էվվէլի ինթիխապ իտիպ, քիւթիւպխանէ թէէսիսի մատտէսինի տէ էսասը սանի ինթիխապ իթմիշ օլմալար, վէ պու ճիհէթլէ թապիր վէճհ իւզրէ վագթ ուսաթլարընը իհթիյաճաթը մատտիյէլերինին թէտարիքեաթը իլէ կէչիրէլեր, զանն իտերիզ օլ վագըթ պիլ ճիւմլէ տէլիգանլըլարընը սա մէզքիւր Ընկերութիւնա եաղըլը, վէ պէյլէճէ քիւթիւպխանէ թէէսիսի մատտէսի տէ զիյատէ սուհուլէթլէ վէ սուրէթի գավիյէտէ իճրա օլունուպ, օլ հալտէ քէնտի թէչէպիւսլերի տէ զիյատէ չայեանը թահսին վէ թագտիր օլուր։

Կէրէք ըէսալէ, կէրէք քիթապ, կէրէք իլանաթ վէ թէզքիրէլեր, վէ մուհասէպէ էվրագլարը վէ ճէնազէ պիլէթլերի, Պէյօղլունտա Շիշլի սօգաղընտա Պօղոս Քիրիշճեանըն թապխանէսինտէ, թէմիզ վէ էհվէն պահա իլէ պասրլըը, կէրէք Էրմէնիճէ հրուֆտաթ վէ կէրէք Օսմանլըճա վէ Ֆրանսըճա վէ հէր նէ լիսանտան օլուր իսէ օլսուն թապ օլունուր։

ՇԻՐՔԷԹԻ ԽԱՑՐԻՑԷ

ԻՇՊՈՒ 1874 ՍԷՊԹԷՄԲԵՐ 22 ՍԱԼԸ ԿԻՒՆՏԷՆ ԻԹԻՊԱՐԷՆ ՆՈՅԵՄԲԵՐ 11 Է ԳԱՏԱՐ

ՊՕՂԱՋ ԻԶԻՆԷ ԻՇԼԷՑԷՆ ՎԱՌՕՐԼԱՐԸՆ ՎԱԴԹԸ ՀԱՐԱՓԷԹԼԷՐԻ

Փաստ կանոնէն Պօղոս Իզմիրլեան տօքթէրի էնկեան լուսերէն լուսինը հարեւեցիներէ։

Ս. Ե. ՊԻՐ ՎԱՌՕՐ

1 30 Եէնիմահալլ. Պէյիւք. Թարապ. Եէնի. Խթէն. Միրկ. Ր. Հիս. Պէպէք. Արնավուտ. Գուրուչ. Օրթաքէօյ. Պէշիկթաշ։

1 45 Պէյդօղտան Բ. պաղչէ. Գանլը. Ա. Հիս. Գանտ. Վանիք. Զէնկէլք. Պէյլէր. Գուզկունճուգ.

2 — Արնավուտքէօյիւնտէն Գուրուչէշ. Օրթաքէօյ. Պէշիկթաշ. Գապաթաշ։

2 15 Եէնիմահալլէտէն Մէզար. Պէյիւքտ. Թարապ. Եէնիք. Պոյաճը. Ր. Հիս. Պէպ. Արնավ. Գուրու. Օրթաքէօյ. Պէշիկթաշ։

2 45 Պէյիւքտէրէտէն Պէյդօղ. Բ. պաղչէ. Գանլըճա. Ա. Հիս. Գան. Վանի. Զէնկէլ. Պէյլէր. Գուզկ.

3 — Արնավուտքէօյիւնտէն Պէյլէր. Օրթաք. Գուզկ. Պէշիքթաշ. Գապաթաշ։

3 — Ր. վէ Ա. Գավադ. Մէզարպ. Պէյիւք. Թարապ. Եէնի. Միր. Ր. Հիս. Արնավ. Գուր. Օր. Պէշիք.

4 30 Եէնիմահալլէտէն Մէզարպ. Պէյիւք. Թարապ. Եէնիք. Աթէն. Պոյա. Ր. Հիս. Պէպէք. Արնավ. Գուրու. Օրթաքէօյ. Պէշիկթաշ։

5 — Պէյիւքտէրէտէն Պէյդօղ. Բ. պաղ. Գանլրճա. Ա. Հիսար. Գանտ. Վանի. Զէնկէլ. Պէյլէրպէյի. (Բանգանտան սոնրա 4–15 գէչէրէք)

5 45 Մէզարպուրնտան Պէյիւքտէրէ. Թարապ. Եէնիք. Խթէն. Միր. Ր. Հիս. Պէպէք. Արնավ. Օրթաքէօյ. Պէշիկթաշ։

6 45 Եէնիմահալլէտէն Պէյիւքտ. Թարապ. Պէյդօղ. Եէնիք. Միրկ. Գանը. Ր. Հիս. Գանիլ. Արնավ. Պէյլէրպ. Օրթաք. Գուզկուն. Պէշիք. Իսկիւ.

7 30 Արնավ. Գուրու. Օրթաք. Գուզկուն. Պէշիք.

8 — Եէնիմահալլէտէն Պէյիւք. Թարապ. Եէնիք. Միրկէօն. Ր. Հիս. Պէպէք. Արնավ. Գուրուչ. Օրթաք. Պէշիքթաշ։

8 45 Պէյիւքտէրէտէն Պէյդօղ. Բ. պաղ. Բիֆ. բաշամահալ. Գանը. Ա. Հիս. Գանտ. Վանի. Զէնկ. Պէյլէրպէյի. Գուղղունճուգ. Իսկիւտար։

8 45 Մէզարպուրնտան Պէյիւք. Թարապ. Պէյդօղ. Աթէնեա. Պոյաճը. Պէպէք. Արնավ. Օրթա. Պէշիքթաշ։

10 — Եէնիմահալլէտէն Պէյիւք. Թարապ. Եէնիքէօյ. Միրկ. Ր. Հիս. Արնավ. Օրթաքէօյ. Պէշիքթ. Գապաթաշ։

10 45 Մէզարպուրնտան Պէյիւքտ. Թարապ. Եէնիք. Միր. Արնավ. Օրթաքէօյ. Պէշիքթաշ։

Փաստ կանոնէն Պօղոս Իզմիրլեան տօքթէրի էնկեան լուսերէն լուսինը հարեւեցիներէ։

2 30 Պէշիք. Օրթա. Գուրու. Արնավ. Պէպէք. Ր. Հիս. Պոյաճը. Եէնիք. Թարապ. Պէյիւք. Մէզարպ.

3 — Գապաթաշ. Իսկիւ. Պէշիք. Գուզ. Օրթաքէօյ. Պէյլէր. Արնա. Գանամ. Ր. Հիս Գանը. Միրկ. Եէնի. Պէյդօղ. Թարապ. Պէյիւք. Եէնիմահ.

3 30 Գապ. Պէշիք. Օրթա. Արնավ. Պէպէք. Ր. Հիսար. Միրկ. Եէնիք. Թարապտա. Պէյիւք. Մէզարպուրնու.

3 45 Իսկիւ. Գուզ. Պէյլէր. Զէնկէլ. Վանի. Գանտի. Ա. Հիս. Գանըճա. Բիֆ. բաշ. մահալ. Բ. պաղչէ. Պէյդօղ. Պէյիւքտէրէ։

4 30 Պէշիք. Օրթա. Արնավ. Ր. Հիս. Պոյաճը. Աթէն. Եէնիք. Թարապ. Պէյիւք. Մէզարպուրնու. Եէնիմահալլ։

5 30 Պէշիք. Օրթաք. Արնավ. Պէպէք. Ր. Հիս. Միրկ. Եէնիք. Պէյդօղ. Թարա. Պէյիւք. Մէզ. Եէնիմ.

6— Գապաթաշ. Իսկիւ. Պէշիք. Գուզկ. Օրթաք. Պէյլէր. Զէնկէլ. Վանիքէօյ. Արնավուտքէօյ։

6 45 Պէշիքթաշ. Օրթա. Արնավ. Գանտ. Ր. Հիսար. Միրկ. Եէնիք. Թարապ. Պէյիւքտէրէ. Մէզարպ.

8 30 Պէշիք. Օրթա. Արնա. Պէպէք. Ր. Հիս. Միրկ. Եէնիք. Թարապ. Պէյիւքտէրէ. Մէզարպուրնու.

9 30 Գապաթաշ. Գուզ. Պէյլէր. Զէնկէլք. Վանի. Ա. հիս. Գանը. Փ. պաղ. Պէյդօղ։

9 45 Պէշիք. Օրթա. Գուրու. Արնա. Ր. հիս. Պոյաճք. Եէնիքէօյ. Թարապ. Պէյիւք. Մէզարպուրնու. Ր. վէ Ա. գավաղար։

10 30 Պէշիք. Օրթաք. Արնավ. Պէպէք. Ր. հիս. Միրկ. Աթէն. Եէնիք. Թարապ. Պէյիւք. Եէնիմ.

10 35 Պէյլէր. Զէնկէլ. Վանի. Գանտ. Ա. հիս. Գանը. Փ. պաղչէ. Պէյդօղ. Թարա. Պէյիւք.

11 — Գուզ. Պէյլէր. Զէնկէլ. Վանի. Ա. հիս. Գանը. Փաշապաղչէ. Պէյդօղ։

11 — Պէշիք. Օրթա. Գուրու. Արնա. Պէպ. Ր. հիսար. Միրկ. Եէնիքէօյ. Թարապտա. Պէյիւքտէրէ.

11 30 Պէշիքթաշ. Գուզկ. Պէյլէրպէյի. Զէնկէլքէօյ. Վանիքէօյ։

12 — Պէշիքթաշ. Օրթաք. Գուրուչ. Արնավուտք։

ՅԱՀԻՊ ՄԷՍՈՒԼ ԴԱՋԷԹԱ
ԺՈՎ. Թ.

ԹԱՊԽԱՆԷԻ ՊՕՂՈՍ ՔԻՐԻՇՃԵԱՆ
Բերա Շիշլի սօգաղը